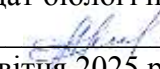

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені Г. С. СКОВОРОДИ

УХВАЛЕНО

Вчена рада університету
протокол № 5
від «30» квітня 2025 р.

ПОГОДЖЕНО

Керівник проєктної групи
гарант освітньої програми
«Біологія та здоров'я людини, практична психологія в закладах освіти» зі спеціальності А4.05 «Середня освіта» (Біологія та здоров'я людини)
кандидат біологічних наук, доцент
 А.І. Галій
«30» квітня 2025 р.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

«Біологія та здоров'я людини, практична психологія в закладах освіти»

перший (бакалаврський)

(назва рівня вищої освіти)

бакалавр

(назва ступеня, що присвоюється)

галузь знань

А Освіта

(шифр та назва галузі знань)

спеціальність

А4 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

(код та найменування спеціальності)

Ректор
Харківського національного
Педагогічного університету
Імені Г.С. Сковороди

 О.Войчук
«30» квітня 2025 р.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

освітньої програми

Проректор з навчально-наукової роботи _____ В. Борисов

В.о директора центру забезпечення якості освіти _____ О. Жмурко

Гарант освітньої програми _____ А. Галій

Декан факультету природничої,
спеціальної і здоров'язбережувальної освіти _____ С. Микитюк

В.о. голови Студради факультету _____ В. Ляшко

ПЕРЕДМОВА

ВНЕСЕНО

кафедрою здоров'я людини, реабілітології і спеціальної психології Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

РОЗРОБЛЕНО

проектною групою у складі:

Гарант:

1. А. І. Галій, кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри здоров'я людини, реабілітології і спеціальної психології

Члени:

1. Галій Алла Іванівна – кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри здоров'я людини, реабілітології та спеціальної психології, **гарант програми**, керівник проектної групи;

2. Бойчук Юрій Дмитрович, доктор педагогічних наук, професор, ректор ХНПУ імені Г.С. Сковороди;

3. Бацилева Ольга Валеріївна, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри здоров'я людини, реабілітології та спеціальної психології;

4. Хомуленко Тамара Борисівна, доктор психологічних наук, професор, завідувачка кафедри психології;

5. Дрожик Людмила Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри здоров'я людини, реабілітології та спеціальної психології;

6. Щербак Ірина Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри здоров'я людини, реабілітології і спеціальної психології

7. Ликова Ірина Олександрівна, кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри зоології;

8. Науменко Наталія Вікторівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри здоров'я людини, реабілітології і спеціальної психології;

9. Кочеткова Наталія Костянтинівна, учитель біології і основ здоров'я Комунального закладу "Харківський ліцей № 124 Харківської міської ради";

10. Якушевська Діана, здобувачка 4 року навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Здоров'я людини і практична психологія в закладах освіти» спеціальності А4 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини).

11. Євчик Кіра, здобувачка 1 року навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Біологія та здоров'я людини, практична психологія в закладах освіти» спеціальності А4 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини).

РЕЦЕНЗІЇ-ВІДГУКИ ЗОВНІШНІХ СТЕЙКХОЛДЕРІВ:

1. Даниленко Г.М. Директор ДУ «Інститут охорони здоров'я дітей та підлітків НАМН України», доктор медичних наук, професор.

2. Солошенко К.О. Директор КЗ "Харківський ліцей № 146 Харківської міської ради".

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів додаються.

1. Профіль освітньої програми «Біологія та здоров'я людини, практична психологія в закладах освіти» зі спеціальності А4 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

1 – Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, факультет природничої, спеціальної і здоров'язбережувальної освіти
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Бакалавр освіти за спеціальністю «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)»
Професійна кваліфікація	-
Офіційна назва освітньої програми	ОП «Біологія та здоров'я людини, практична психологія в закладах освіти» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю А4 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом бакалавра, одиничний, 240 кредитів ЄКТС, термін навчання 3 роки 10 місяців
Наявність акредитації	-
Цикл / рівень	НРК України – 6 рівень, EQ-EHEA – перший цикл, EQFLLL – 6 рівень
Передумови	Наявність атестату про повну загальну середню освіту або диплому молодшого спеціаліста за даною чи спорідненою спеціальністю в межах галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за умов визначення рівня відповідності диплому бакалавра, магістра (ОКР спеціаліста).
Мова (и) викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	2025 - 2029 рр.
Інтернет адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://smc.hnpu.edu.ua/osvitni-prohramy
2 – Мета освітньої програми	
Метою освітньої програми «Біологія та здоров'я людини, практична психологія в закладах освіти» є підготовка компетентного та конкурентоспроможного вчителя біології та основ здоров'я для закладів загальної середньої освіти. Програма спрямована на формування висококваліфікованого педагога — громадянина і професіонала, який володіє глибокими знаннями у сфері педагогіки, біології, здоров'язбережувальної освіти та практичної психології. Випускники набувають загальних і професійних компетентностей, необхідних для вирішення складних педагогічних завдань прикладного характеру в галузі сучасної освіти (за предметною спеціалізацією «Біологія та здоров'я людини»), педагогіки та методики освіти забезпечення фізичного, психічного та ментального здоров'я учнів, а також здатності до самостійної діяльності у школах і позашкільних освітніх закладах з можливістю продовження навчання.	
3 – Характеристика освітньої програми	
Галузь знань	А Освіта А4 Середня освіта А4.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна та прикладна. Професійні акценти - програма базується на наукових знаннях:

	- підготовки учителя, здатного самостійно навчатися впродовж всього життя, адаптованого до умов сучасних закладів базової середньої освіти, позашкільних закладів різних типів, форм власності; - педагогіки та методики сучасної освіти, біології та здоров'я людини, психології, традиційних та інноваційних підходів до організації освітнього процесу. Передбачає набуття умінь і навичок навчання і виховання, необхідних для успішного забезпечення навчання біології та основ здоров'я, психології здоров'я, застосування матеріально-технічної бази та інформаційно-комунікативних технологій у закладах загальної середньої освіти.
Основний фокус освітньої програми	ОП спрямована на здобуття вищої освіти першого (бакалаврського) рівня в галузі А Освіта за спеціальністю А4 Середня освіта із предметної спеціалізації А4 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини). Передбачає загальну та фахову (професійно-практичну) підготовку. Ключові слова: освіта, педагогіка, учитель, біологія, здоров'я людини, основи здоров'я, здоров'язбережувальні технології, психологічні науки, компетентнісний підхід.
Особливості програми	Міждисциплінарна та багатопрофільна підготовка фахівців з галузі знань А Освіта. Передбачає впровадження новітніх технологій підготовки вчителів біології та основ здоров'я, формування вчителя зі знаннями практичної психології, сучасним науковим світоглядом, який володіє новітніми інформаційними та педагогічними технологіями в навчальному та виховному процесах; використовує останні наукові досягнення в галузях біології, педагогіки, психології, методики викладання в загальноосвітній середній школі шляхом проходження безперервних практик та набуття знань на лабораторних заняттях та польових практиках. Передбачає участь у програмі академічної мобільності. Виконання програми дозволяє: сформувати професійні компетентності і орієнтуватися в тенденціях розвитку сучасної підготовки фахівців у галузі природничої освіти; опанувати теоретичними основами біологічних наук, основ здоров'я, оволодіти уміннями і навичками практичного психолога у закладах загальної середньої освіти. Програмою передбачено проходження безперервного циклу педагогічних практик у загальноосвітніх навчальних закладах.
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Навчально-виховна, науково-методична та організаційна діяльність у галузі середньої освіти та дотичних до неї сферах. Первинні посади: учитель біології, основ здоров'я, організатор позакласної та позашкільної виховної роботи з дітьми, педагог-організатор роботи у закладах середньої освіти. Випускник може бути експертом, консультантом та радником із фахових питань у державних та приватних установах, в органах виконавчої влади місцевого самоврядування, в громадських організаціях. Професійні види робіт (за ДК 003:2010): 1229.4 21897 Завідувач кабінету навчального 1229.4 21958 Завідувач лабораторії (освіта) 148 - Менеджери (управителі) в освіті, охороні здоров'я та соціальній сфері; 1482 - Менеджери (управителі) в охороні здоров'я; 2320 учитель загальноосвітнього навчально-виховного закладу 2359.2 Методист-валеолог, Педагог-валеолог 24275 Організатор позакласної та позашкільної роботи з дітьми

	3340 Лаборант (освіта) - код 33 фахівці в галузі освіти
Подальше навчання	Можливість навчання за програмами: 8 рівня НРК, другого циклу FQ-EHEA та 7 рівня EQF-LLL. Продовження навчання за другим (магістерським) рівнем у споріднених галузях наукових знань; отримання післядипломної освіти; підвищення кваліфікації; академічна мобільність. Набуття часткових кваліфікацій за іншими спеціальностями в системі вищої освіти, подальше підвищення кваліфікації за фахом.
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Основними підходами до навчання є компетентнісний, діяльнісний, студентськоцентричний та прикладний, спрямовані на підготовку професійної компетентності майбутніх вчителів біології та основ здоров'я, практичної психології, націлених на підвищення ефективності навчально-виховного процесу в школі. Лекційні заняття мають проблемний характер, використовують аналіз, синтез, порівняння, моделювання, аналогію, діалектику, абстрагування, конкретизацію, системний, історичний та логічний підходи. Практичні заняття проводяться в малих групах, передбачають використання методів інформаційних та комунікаційних технологій. Навчально-методичне забезпечення самостійної роботи здійснюється через використання електронних лекцій, методичних вказівок та завдань. Акцент робиться на особистому саморозвитку, що сприятиме формуванню потреби й готовності до продовження самоосвіти протягом життя. Можливість дистанційного навчання та зворотній зв'язок з здобувачами вищої освіти здійснюється за допомогою онлайн системи (Moodle та Google Classroom), месенджерів (Viber, WhatsApp тощо) або соціальних мереж (Facebook, Instagram та інші). Прямий відеозв'язок, проведення конференцій, лекцій і он-лайн консультацій відбувається на платформі Google Meet. Дату, час початку прямого ефіру, запрошення або посилання на збережені відеоматеріали студенту повідомляється через e-mail. Портал дистанційної освіти Moodle ХНПУ –http://lms.hnpu.edu.ua/
Оцінювання	Оцінювання здобувачів вищої освіти передбачає наступне: - оцінювання відбувається за 100-бальною шкалою; - оцінювання здобувачів вищої освіти дозволяє продемонструвати ступінь досягнення ними запланованих результатів навчання; - критерії та методи оцінювання, а також критерії виставлення оцінок оприлюднюються заздалегідь. Оцінювання здобувачів вищої освіти є послідовним, прозорим та проводиться відповідно до встановлених процедур. 100-бальна система оцінювання через види контролю з накопиченням отриманих балів: - поточний (усне та письмове опитування), контрольний, проміжний (захист лабораторних, практичних, самостійних робіт, семінарські заняття, контрольні роботи); - підсумковий: письмові іспити, залікові роботи, захисти звітів з практик), самоконтроль, атестація здійснюється у формі атестаційного екзамену. Атестація: кваліфікаційний іспит з педагогіки та психології; кваліфікаційний іспит з біології та методики навчання біології; кваліфікаційний іспит з основ здоров'я та методики навчання основ здоров'я.
6 – Програмні компетентності	

Інтегральна компетентність	ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях. ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності. ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю. ЗК4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі. ЗК5. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності і відповідати за їх виконання, діяти відповідально і свідомо на основі чинного законодавства та етичних міркувань (мотивів). ЗК6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня. ЗК7. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій. ЗК9. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я, вести здоровий спосіб життя, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку. ЗК10. Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК)	СК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету. Оперувати категоріально-понятійним апаратом психології. СК2. Здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків. СК3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій. СК4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання;

Компетентності предметних спеціальностей (ПК)	формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел. СК5. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації. СК6. Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту. СК7. Здатність до здійснення професійної діяльності з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами); використання здоров'язбережувальних технологій під час освітнього процесу. Здатність дотримуватися норм професійної етики. СК8. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно-зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства. СК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей. СК 10. Здатність використовувати біологічні поняття, закони, концепції, вчення і теорії біології науки для пояснення та розвитку в учнів розуміння цілісності та взаємозалежності живих систем і організмів. СК 11. Здатність розуміти і пояснювати будову, функції, життєдіяльність, розмноження, класифікацію, походження, екологію, поширення, використання, охорону живих організмів і систем усіх рівнів організації. СК 12. Здатність розкривати сутність біологічних явищ, процесів і технологій, розв'язувати біологічні задачі. СК 13. Здатність організовувати і здійснювати дослідницьку діяльність в лабораторних і польових умовах, інтерпретувати її результати; користуватися обладнанням, препаратами, виготовляти біологічні препарати та формувати колекції і гербарії. СК 14. Здатність формувати знання для обрання ефективних шляхів і способів збереження, зміцнення та відновлення здоров'я людини СК 15. Здатність здійснювати позакласну та позашкільну роботу з біологічних проблем і досліджень, формування, збереження екологічно здорового середовища і зміцнення здоров'я.
7. Програмні результати навчання	
Програмні результати навчання	ПРН1. <i>Відтворює</i> основні концепції та принципи педагогіки і психології; <i>враховує</i> в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів. <i>Аналізує та пояснює</i> психічні явища, <i>ідентифікує</i> психологічні проблеми та <i>пропонує</i> шляхи їх розв'язання. ПРН2. <i>Демонструє</i> вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання. <i>Розуміє</i> закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПРН3. *Називає і аналізує* методи цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; *класифікує* форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти. *Здійснює* пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПРН4. *Здійснює* добір і *застосовує* сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично *оцінює* результати їх навчання та ефективність уроку. *Формулює* мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПРН5. *Вибирає* відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; *аналізує* динаміку особистісного розвитку учнів, *визначає* ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них. *Обирає та застосовує* валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПРН6. *Називає і пояснює* принципи проектування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії булінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками. *Знає, розуміє* та дотримується етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПРН7. *Демонструє* знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), *оперує* базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності. *Рефлексує та критично оцінює* достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулює аргументовані висновки.

ПРН8. *Генерує* обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами. *Презентує* результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.

ПРН9. *Застосовує* сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності. *Пропонує* власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПРН10. *Демонструє* володіння сучасними технологіями пошуку наукової інформації для самоосвіти та застосування її у професійній діяльності. *Складає та реалізовує* план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечує ефективність власних дій.

ПРН11. *Виявляє* навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації, *пояснює* необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету у професійній діяльності. Взаємодіє, вступає у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПРН12. *Аналізує* власну педагогічну діяльність та її результати, *здійснює* об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей. *Складає та реалізовувати* програму психопрофілактичних та просвітницьких дій,

	заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника. ПРН13. Демонструє знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, обґрунтовує необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні. ПРН 14. Знає і використовує біологічну термінологію і номенклатуру, розуміє основні концепції, теорії, закони в галузі біологічних наук і на межі предметних галузей. Ефективно виконує різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструє лідерські якості. ПРН 15. Знає і пояснює будову та основні функціональні особливості підтримання життєдіяльності живих організмів, сучасну систему живих організмів, роль живих організмів та біологічних систем різного рівня у житті суспільства, їх використання, охорону, відтворення. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку. ПРН 16. Знає і описує будову й функції організму людини, основи здорового способу життя, розвитку і збереження фізичного, психічного, соціального та ментального здоров'я та мотивує учнів до збереження здоров'я. ПРН 17. Володіє методами розв'язування біологічних задач. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності. ПРН 18. Проводить і організовує експериментальні польові та лабораторні дослідження та інтерпретує їх результати, демонструє вміння виготовляти біологічні препарати, колекції, гербарні зразки та іншу наочність. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення), а за потреби визначати зміст запиту до супервізії. ПРН 19. Добирає та ілюструє міжпредметні зв'язки курсу біології в загальноосвітніх та інших навчальних закладах системи загальної середньої освіти з метою формування в учнів природничо-наукової та здоров'язбережувальної компетентності. ПРН 20. Демонструє володіння основами наукових досліджень та організацією навчально-дослідницької, позакласної та позашкільної діяльності учнів.
8. Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Характеристики кадрового забезпечення	Відповідає ліцензійним умовам. До реалізації програми залучаються науково-педагогічні працівники університету з науковими ступенями та/або вченими званнями, а також висококваліфіковані спеціалісти. Група забезпечення ОП складається із 32 НПП: – докторів наук – 6 (31%); – кандидатів наук – 20 (59%); – ст. викладачів – 6 (10%). З метою підвищення фахового рівня всі науково-педагогічні працівники один раз на п'ять років проходять стажування, в т.ч. закордонні. Проводяться лекції, семінари, круглі столи, мастер-класи за участю спеціально запрошених закордонних фахівців.
Матеріально-технічне забезпечення	Аудиторії та спеціалізовані навчальні лабораторії оснащені мультимедійним обладнанням; комп'ютерні класи з доступом до мережі Інтернет. У навчальній та науковій роботі використовуються різноманітні колекції біологічних об'єктів, гербарії. На факультеті функціонує три

	музеї: зоологічний, анатомічний та ботанічний. Польові практики проводяться на базі спортивно-оздоровчого табору "Гайдари" та ботанічного саду й оранжереї. Виконання програм навчальних дисциплін у повному обсязі забезпечує матеріально-технічне оснащення спеціалізованих кабінетів і лабораторій. Площа приміщень, що використовується у навчальному процесі, відповідають санітарним нормам, вимогам правил пожежної безпеки. У навчальній та науковій діяльності окремі заняття проводяться на базі ботанічного саду та музеїв зоології, ботаніки та анатомії. Науково-польові дослідження проводяться на базі спортивно-оздоровчого табору "Гайдари" та ботанічного саду й оранжереї. Здобувачі освіти забезпечуються гуртожитками. Функціонують спортивний зал, спортивні майданчики, різноманітні спортивні секції і культурні центри. Пункти харчування пропонують якісне меню.
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	- офіційний сайт ХНПУ імені Г.С. Сковороди: http://hnpu.edu.ua/ - офіційний сайт природничого факультету: http://hnpu.edu.ua/uk/fac-prirodn - точки бездротового доступу Інтернет; - наукова бібліотека, читальні зали; - навчально-інформаційний портал на базі платформи Moodle (http://lms.hnpu.edu.ua) - сайт наукових праць (http://nauka.hnpu.edu.ua); - електронна бібліотека (http://lib.hnpu.edu.ua); - навчально-методичні комплекси дисциплін; програми практик.
9. Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Підготовка бакалаврів за кредитно-трансферною системою. Обсяг одного кредиту 30 годин. Оцінювання результатів навчання та академічних досягнень приведено у відповідність до європейської кредитної системи і співвідносно з національною шкалою оцінювання, що уможливорює взаємозарахування кредитів між різними університетами країни. Здобувачі вищої освіти можуть реалізувати право на академічну мобільність у вищих навчальних закладах та наукових установах України за угодами та з власної ініціативи на основі індивідуального запрошення.
Міжнародна кредитна мобільність	Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди має укладені договори з університетами світу, зокрема у межах освітньої програми «Біологія та здоров'я людини, практична психологія в закладах освіти» здійснюється співпраця з впровадження міжнародної мобільності з Поморською академією (м. Слупськ, Польща), з Академією спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської (м. Варшава, Польща), а також індивідуальні запрошення з вищих навчальних закладів і наукових установ за межами України. Особливості програми полягають в тому, що вона передбачає впровадження новітніх технологій підготовки. Здобувачі мають можливість пройти онлайн-курси на платформі Prometheus, Intela, IBM, Coursera; долучатися до програм Erasmus+, Fulbright Research and Development Program.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	У межах ліцензійного обсягу спеціальності та за умови попередньої мовленнєвої підготовки.

2. Структурно-логічна схема
2.1 Перелік освітніх компонентів

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, атестація)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОК			
Теоретична підготовка			
1.1.Цикл загальної підготовки			
ОК 1.	Україна: історія і сучасні реалії	3	Залік
ОК 2.	Політично-правові студії	3	Залік
ОК 3.	Основи фінансово-економічної грамотності та підприємництва	3	Іспит
ОК 4.	Філософія	3	Іспит
ОК 5.	Іноземна мова	5	Іспит
ОК 6.	Засоби цифрової підготовки	3	Залік
ОК 7.	Українська мова (за професійним спрямуванням)	3	Залік
Усього		23 кредити	
1.2.Цикл професійної підготовки			
ОК 8.	Загальна педагогіка	6	Залік
ОК 9.	Провайдинг освітніх технологій	6	Іспит
ОК 10.	Загальна психологія	4	Іспит
ОК 11.	Неорганічна та органічна хімія	4	Іспит
ОК 12.	Біохімія	3	Іспит
ОК 13.	Молекулярна біологія з основами біотехнології	3	Іспит
ОК 14.	Генетика з основами селекції	3	Іспит
ОК 15.	Цитологія, гістологія з основами ембріології	4	Іспит
ОК 16.	Анатомія людини	4	Іспит
ОК 17.	Ботаніка	6	Залік, Іспит
ОК 18.	Зоологія	6	Залік, Іспит
ОК 19.	Система органічного світу	3	Залік
ОК 20.	Основи наукових досліджень	3	Залік
ОК 21.	Мікробіологія з основами вірусології	4	Іспит
ОК 22.	Загальна екологія	3	Іспит
ОК 23.	Основи еволюційного вчення	4	Іспит
ОК 24.	Фізіологія рослин	3	Іспит
ОК 25.	Фізіологія людини і тварин	4	Іспит
ОК 26.	Вікова фізіологія та шкільна гігієна	3	Іспит
ОК 27.	Методика навчання біології та природознавства	6	Залік, Іспит
ОК 28.	Діагностика і моніторинг рівня здоров'я	3	Залік
ОК 29.	Загальна теорія здоров'я і здоров'язбережувальні технології	4	Іспит
ОК 30.	Безпека людини в навколишньому середовищі	3	Іспит
ОК 31.	Безпека людини і добробут	4	Іспит
ОК 32.	Соціальне і ментальне здоров'я	4	Залік
ОК 33.	Методика навчання дисциплін соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі	4	Залік, Іспит
ОК 34.	Вікова та педагогічна психологія	4	Залік
ОК 35.	Психологія особистості і діяльності	4	Іспит
ОК 36.	Основи практичної психології	3	Іспит
ОК 37.	Психодіагностика та основи експериментальної	3	Залік

	психології		
ОК 38.	Основи психологічної корекції	3	Іспит
ОК 39.	Основи психологічного консультування та психопрофілактики	3	Залік
ОК 40.	Соціальна психологія та методи активного соціально-психологічного навчання	3	Іспит
Усього		127 кредитів	
	2. Курсові роботи		
ОК 41.	Курсова робота з ботаніки та зоології або здоров'язбережувальних технологій	3	Залік
ОК 42.	Курсова робота з методики навчання біології та дисциплін соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі	3	Залік
3. Практична підготовка			
ОК 43.	Навчально-польова практика з зоології та ботаніки	3	Залік
ОК 44.	Пропедевтична педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти	3	залік
ОК 45.	Педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти (базова школа)	9	Залік
ОК 46.	Педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти (старша школа)	4,5	Залік
ОК 47.	Виробнича практика (на посаді практичного психолога) в закладах загальної середньої освіти	4,5	Залік
Усього		30 кредитів	
Вибіркові дисципліни ВД		60 кредитів	
Усього		240 кредитів	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		240 кредитів	

2.2 Назва компонентів освітньої програми за семестрами

Код ОК	Назва компонентів освітньої програми	Кількість кредитів
<i>I семестр</i>		
ОК 1.	Україна: історія і сучасні реалії	3
ОК 5.	Іноземна мова	2
ОК 7.	Українська мова (за професійним спрямуванням)	3
ОК 11.	Неорганічна та органічна хімія	4
ОК 15.	Цитологія, гістологія з основами ембріології	4
ОК 17.	Ботаніка	3
ОК 18.	Зоологія	3
ОК 29.	Загальна теорія здоров'я і здоров'язбережувальні технології	4
<i>II семестр</i>		
ОК 2.	Політично-правові студії	3
ОК 5.	Іноземна мова	3
ОК 6.	Засоби цифрової підготовки	3
ОК 8.	Загальна педагогіка	3
ОК 10.	Загальна психологія	4
ОК 17.	Ботаніка	3
ОК 16.	Зоологія	3
ОК 28.	Діагностика і моніторинг рівня здоров'я	2
ОК 30.	Безпека людини у навколишньому середовищі	3
ОК 34.	Вікова та педагогічна психологія	4
ОК 43.	Навчально-польова практика з зоології та ботаніки	3
<i>III семестр</i>		
ОК 8.	Загальна педагогіка	3
ОК 9.	Провайдинг освітніх технологій	3
ОК 16.	Анатомія людини	4
ОК 20.	Основи наукових досліджень	3
ОК 28.	Діагностика і моніторинг рівня здоров'я	1
ОК 35.	Психологія особистості і діяльності	4
<i>IV семестр</i>		
ОК 3.	Основи фінансово-економічної грамотності та підприємництва	3
ОК 9.	Провайдинг освітніх технологій	3
ОК 19.	Система органічного світу	3
ОК 22.	Загальна екологія	3
ОК 31.	Безпека людини і добробут	1
ОК 36.	Основи практичної психології	3
ОК 37.	Психодіагностика та основи експериментальної психології	3
ОК 41.	Курсова робота з ботаніки та зоології або здоров'язбережувальних технологій	3
<i>V семестр</i>		
ОК 12.	Біохімія	3
ОК 21.	Мікробіологія з основами вірусології	4
ОК 25.	Фізіологія людини і тварин	1,5
ОК 31.	Безпека людини і добробут	3
ОК 38.	Основи психологічної корекції	3
ОК 40.	Основи психологічного консультування та	3

	психопрофілактики	
ОК 44.	Пропедевтична педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти	3
<i>VI семестр</i>		
ОК 4.	Філософія	3
ОК 25.	Фізіологія людини і тварин	2,5
ОК 27.	Методика навчання біології та природознавства	3
ОК 33.	Методика навчання дисциплін соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі	2
ОК 39.	Основи психологічного консультування та психопрофілактики	3
ОК 45.	Педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти (базова школа)	9
<i>VII семестр</i>		
ОК 13.	Молекулярна біологія з основами біотехнології	3
ОК 24.	Фізіологія рослин	3
ОК 27.	Методика навчання біології та природознавства	3
ОК 32.	Соціальне і ментальне здоров'я	4
ОК 33.	Методика навчання дисциплін соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі	2
ОК 40.	Соціальна психологія та методи активного соціально-психологічного навчання	3
<i>VIII семестр</i>		
ОК 14.	Генетика з основами селекції	3
ОК 23.	Основи еволюційного вчення	4
ОК 26.	Вікова фізіологія та шкільна гігієна	3
ОК 42.	Курсова робота з методики навчання біології та дисциплін соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі	3
ОК 46.	Педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти (старша школа)	4,5
ОК 47.	Виробнича практика (на посаді практичного психолога) в закладах загальної середньої освіти	4,5

2.3. Базова загальновійськова підготовка (БЗВП)

Базова загальновійськова підготовка регламентується статтею 6 Закону України «Про основи національного спротиву»; статтею 10¹ Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу»; Порядком проведення базової загальновійськової підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України № 734 від 21 червня 2024 року.

Базову підготовку проходять громадяни України чоловічої статі, які навчаються за денною формою здобуття освіти. Від проходження базової підготовки звільняються ті з них, які:

- визнані за станом здоров'я непридатними до військової служби;
- до набуття громадянства України пройшли військову службу в інших державах;
- проходили військову службу;
- мають сертифікат про проходження базової підготовки та здобуття військово-облікової спеціальності.

Не проходять базову підготовку:

Базова загальновійськова підготовка регламентується статтею 6 Закону України «Про основи національного спротиву»; статтею 10¹ Закону України «Про військовий обов'язок

і військову службу»; Порядком проведення базової загальновійськової підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України № 734 від 21 червня 2024 року.

Базову підготовку проходять громадяни України чоловічої статі, які навчаються за денною формою здобуття освіти. Від проходження базової підготовки звільняються ті з них, які:

- визнані за станом здоров'я непридатними до військової служби;
- до набуття громадянства України пройшли військову службу в інших державах;
- проходили військову службу;
- мають сертифікат про проходження базової підготовки та здобуття військово-облікової спеціальності.

Не проходять базову підготовку:

- здобувачі вищої освіти, які здобувають освіту за іншими (крім денної) формами здобуття освіти, включаючи поєднані;
- здобувачі вищої освіти – іноземні громадяни.

Інших причин звільнення від базової підготовки законодавством не передбачено. Постійне перебування здобувача освіти на тимчасово окупованій території є підставою для перенесення проходження БЗВП на наступний рік навчання.

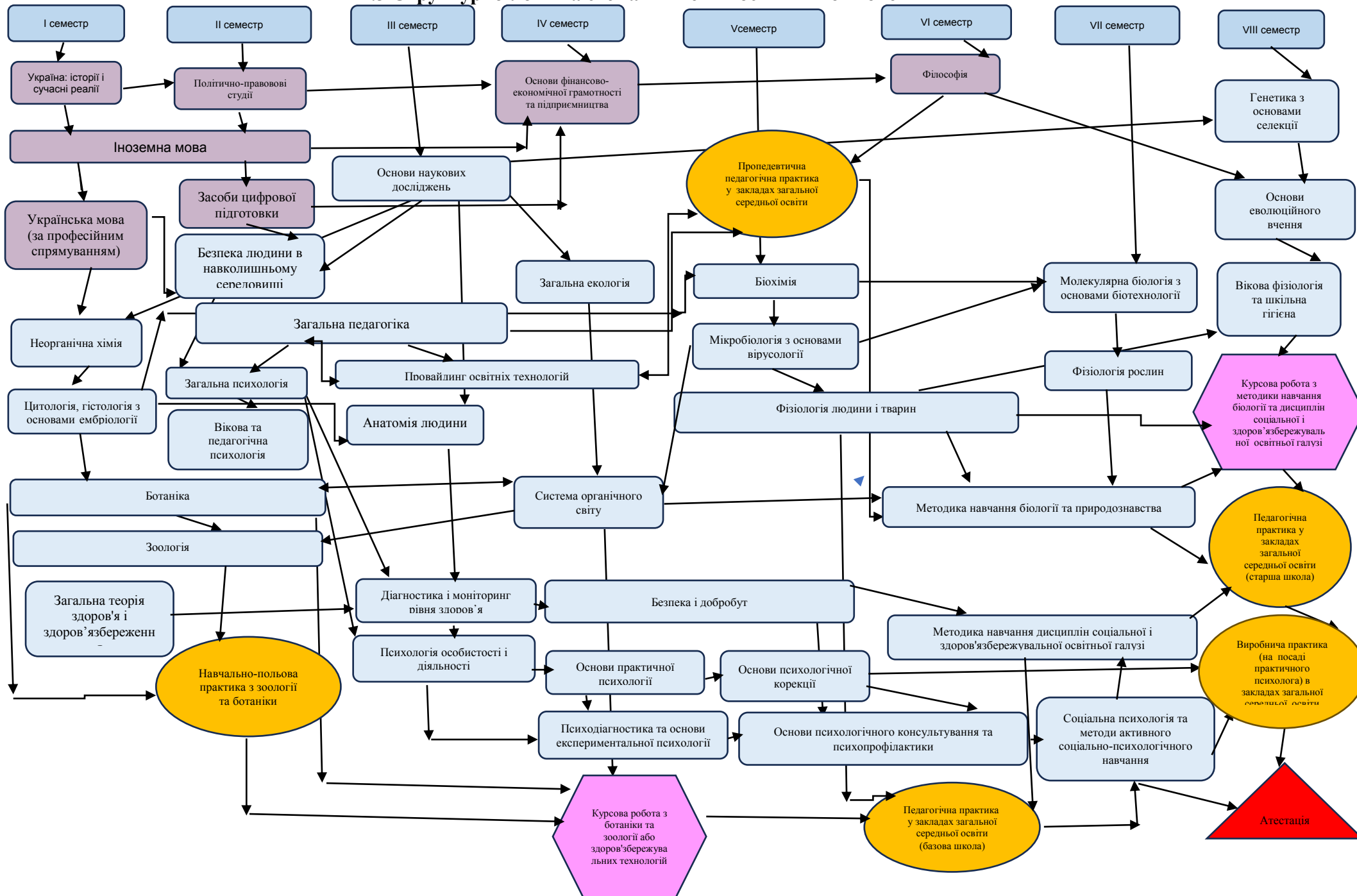
Здобувачі освіти жіночої статі – громадянки України, які здобувають освіту за денною формою здобуття освіти можуть проходити базову підготовку добровільно на підставі особистої заяви.

Теоретичну підготовку БЗВП проходять здобувачі вищої освіти на основі повної загальної середньої освіти на другому році навчання. Здобувачі вищої освіти на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра та освітнього ступеня молодшого бакалавра (на основі НРК5) проходять БЗВП на першому році навчання при вступі зі скороченим строком навчання або на другому році навчання при вступі без скорочення строку навчання.

Базова підготовка включається до освітніх програм і навчальних планів закладів вищої освіти усіх форм власності як окрема навчальна дисципліна і складається з теоретичної підготовки в обсязі 3 кредитів ЄКТС, яка проводиться в цих закладах освіти, та практичної підготовки в обсязі 7 кредитів ЄКТС.

До індивідуальних навчальних планів здобувачів вищої освіти, для яких згідно із законом проходження базової підготовки є обов'язковою, або які її проходять добровільно на підставі особистої заяви, включається дисципліна вільного вибору «Теоретична підготовка БЗВП» в обсязі 3 кредитів ЄКТС. Індивідуальний навчальний план є обов'язковим до виконання здобувачем вищої освіти.

2.3 Структурно-логічна схема вивчення освітніх компонентів

Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація випускників освітньої програми **«Біологія та здоров'я людини, практична психологія в закладах освіти»** за спеціальністю А4 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) проводиться відповідно до «Положення про організацію та проведення атестації на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» у формі трьох кваліфікаційних іспитів: 1) Кваліфікаційний іспит з педагогіки та психології; 2) Кваліфікаційний іспит з біології та методики навчання біології. 3) Кваліфікаційний іспит з основ здоров'я та методики навчання основ здоров'я.

Кваліфікаційні іспити передбачають перевірку досягнень результатів навчання, визначених Стандартом вищої освіти України за спеціальністю Середня освіта для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого і введено в дію Наказом Міністерства освіти і науки України 16.06.2020 р. № 799 та цією Освітньою програмою.

Атестація завершується видачою документа встановленого зразка про присудження ступеня БАКАЛАВРА. Атестація здійснюється відкрито і публічно.

**4. Матриця відповідності програмних компетентностей
компонентам освітньої програми
«Біологія та здоров'я людини, практична психологія в закладах освіти»**

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	ОК 7	ОК 8	ОК 9	ОК 10	ОК 11	ОК 12	ОК 13	ОК 14	ОК 15
ІК	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ЗК1	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ЗК2								+	+	+	+	+	+	+	+
ЗК3					+		+								
ЗК4				+	+	+									
ЗК5		+		+					+						
ЗК6		+		+	+		+	+	+	+					
ЗК7	+	+	+	+	+										
ЗК8	+			+	+										
ЗК9															
ЗК10	+	+		+	+			+	+						
СК 1						+	+	+		+			+	+	+
СК 2							+	+	+	+			+		+
СК 3								+	+	+					
СК 4														+	+
СК 5								+	+	+	+	+	+		+
СК 6								+	+	+					
СК 7									+						
СК 8								+	+	+					
СК 9								+		+					
СК 10											+	+	+	+	+
СК 11											+	+	+	+	+
СК 12											+	+	+	+	+
СК 13						+					+				+
СК 14															
СК 15		+													

ІК – Інтегральна компетентність; ЗК – Загальні компетентності; СК – Спеціальні компетентності; ОК – Обов'язкові компоненти.

**4. Матриця відповідності програмних компетентностей
компонентам освітньої програми
«Біологія та здоров'я людини, практична психологія в закладах освіти»**

	ОК 16	ОК 17	ОК 18	ОК 19	ОК 20	ОК 21	ОК 22	ОК 23	ОК 24	ОК 25	ОК 26	ОК 27	ОК 28	ОК 29	ОК 30	ОК 31
ІК	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ЗК1	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ЗК2	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ЗК3																
ЗК4					+								+			
ЗК5												+				
ЗК6					+							+				
ЗК7																
ЗК8																
ЗК9											+			+	+	+
ЗК10																
СК 1	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
СК 2							+							+		
СК 3												+	+			
СК 4	+	+	+			+		+		+	+	+	+	+		+
СК 5							+					+	+			
СК 6												+				
СК 7											+			+	+	+
СК 8												+				
СК 9												+				
СК 10	+	+	+	+		+	+	+	+	+						
СК 11	+	+	+	+		+	+	+	+	+						
СК 12		+	+			+	+	+	+	+			+			
СК 13		+	+		+	+	+		+							
СК 14											+			+	+	+
СК 15							+							+	+	+

ІК – Інтегральна компетентність; ЗК – Загальні компетентності; СК – Спеціальні компетентності; ОК – Обов'язкові компоненти.

**4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми
«Біологія та здоров'я людини, практична психологія в закладах освіти»**

	ОК 32	ОК 33	ОК 34	ОК 35	ОК 36	ОК 37	ОК 38	ОК 39	ОК 40	ОК 41	ОК 42	ОК 43	ОК 44	ОК 45	ОК 46	ОК 47
ІК	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ЗК1	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ЗК2	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+			+	+	+	+
ЗК3							+		+					+	+	+
ЗК4																
ЗК5		+			+	+		+								+
ЗК6		+	+	+					+					+	+	+
ЗК7																
ЗК8														+	+	
ЗК9	+	+								+	+			+	+	+
ЗК10											+		+	+	+	+
СК 1	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+			+	+	+
СК 2	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+		+	+	+	+
СК 3		+	+	+	+	+			+		+		+	+	+	+
СК 4	+	+				+	+				+		+	+	+	
СК 5		+	+	+	+	+	+	+	+		+			+	+	+
СК 6		+	+					+			+			+	+	
СК 7				+	+		+	+	+					+	+	+
СК 8		+	+											+	+	+
СК 9		+	+										+	+	+	
СК 10										+		+		+	+	
СК 11												+		+	+	
СК 12										+		+		+	+	
СК 13										+		+				
СК 14	+	+								+	+		+	+	+	
СК 15										+	+		+	+	+	

ІК – Інтегральна компетентність; ЗК – Загальні компетентності; СК – Спеціальні компетентності; ОК – Обов'язкові компоненти.

5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання
Програмні результати навчання (ПРН),
спільні для всіх предметних спеціальностей
ОП «Біологія та здоров'я людини, практична психологія в закладах освіти»

Програмні результати навчання	ОК 16	ОК 17	ОК 18	ОК 19	ОК 20	ОК 21	ОК 22	ОК 23	ОК 24	ОК 25	ОК 26	ОК 27	ОК 28	ОК 29	ОК 30	ОК 31
ПРН 1										+	+	+				
ПРН 2	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+		+		+
ПРН 3												+				
ПРН 4												+	+			
ПРН 5					+							+				
ПРН 6											+	+		+	+	+
ПРН 7	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+		+	+		
ПРН 8																
ПРН 9					+											
ПРН 10					+			+								
ПРН 11												+				
ПРН 12												+				
ПРН 13																
ПРН 14	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+					
ПРН 15		+	+	+		+	+	+	+	+						
ПРН 16	+									+	+		+	+	+	+
ПРН 17					+		+									
ПРН 18					+	+			+							
ПРН 19	+	+	+			+		+		+	+	+		+	+	+
ПРН 20					+								+			

5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання
Програмні результати навчання (ПРН),
спільні для всіх предметних спеціальностей
ОП «Біологія та здоров'я людини, практична психологія в закладах освіти»

Програмні результати навчання	ОК 32	ОК 33	ОК 34	ОК 35	ОК 36	ОК 37	ОК 38	ОК 39	ОК 40	ОК 41	ОК 42	ОК 43	ОК 44	ОК 45	ОК 46	ОК 47
ПРН 1	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+		+	+	+	+
ПРН 2		+		+	+	+	+	+	+		+		+	+	+	+
ПРН 3		+		+			+							+	+	+
ПРН 4		+			+	+			+							+
ПРН 5	+	+	+	+	+	+			+		+		+	+	+	+
ПРН 6	+	+	+		+	+	+	+	+		+		+	+	+	+
ПРН 7					+	+		+	+	+		+				+
ПРН 8						+										
ПРН 9					+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+
ПРН 10							+	+		+	+			+	+	+
ПРН 11		+	+	+								+		+	+	+
ПРН 12		+					+	+					+	+	+	+
ПРН 13																
ПРН 14										+		+				
ПРН 15	+	+								+	+	+				
ПРН 16			+	+	+		+	+	+							+
ПРН 17																
ПРН 18	+	+								+	+	+				
ПРН 19		+												+	+	
ПРН 20	+		+	+	+	+			+	+	+			+	+	+

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Закон України від 05.09.2017р. «Про освіту». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти / Наказ Міністерства освіти і науки України від «01» червня 2016 р. № 600 (зі змінами) [Електронний ресурс]. – режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/vishaosvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/metodichnirekomendaciyi-vo-11>
4. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій ДК 003:2010» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kodeksy.com.ua/buh/kp.htm>
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>
7. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. No 1341[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#n37>
8. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій. Додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 р. № 519). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF/paran12#n12>